

A TANTÁRGY ADATLAPJA

A bibliai nyelvek szemantikája

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.4. Szakterület	Teológia
1.5. Képzési szint	Mesteri képzés (MA)
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Református teológia nevelés (vallástanár)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		A bibliai nyelvek szemantikája				A tantárgy kódja		TMM2401	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Lészai Lehel						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Lészai Lehel						
2.4. Tanulmányi év		II.	2.5. Félév	2	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa		kötelező – alap

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	36	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	12
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv (22), a jegyzet (22), a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (12)					56
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					52
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					9
Vizsgák					3
Más tevékenységek: kétirányú kommunikáció a tárgyfelelőssel					1
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					144
3.8. A félév összóraszám					180
3.9. Kreditszám					7

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	Nincs
4.2. Kompetenciabeli	Képesség az alapvető bibliai nyelvek szemantikájáról szóló ismeretek megértésére

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Okostábla, Microsoft Teams, Szentírás
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Okostábla, Microsoft Teams, Szentírás, Kari könyvtár

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<p>Kognitív kompetenciák</p> <ul style="list-style-type: none"> • képesség a bibliai szemantika kulcsfogalmainak megértésére, és az azokkal kapcsolatos ismeretek felhasználása a vallásoktatásban • a tantárgyspecifikus módszerek megfelelő alkalmazásának képessége (a szemantika tanulmányozása, szövegek értése és értelmezése, a szövegek történeti háttérének megértése)
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • információk megértése és elsajátítása • analitikus és kritikai gondolkodás képessége • felelősségtudat a szakmai feladatok teljesítésében • etikai elvek követése • problémák felismerése, és problémamegoldás • a kulturális sokszínűség megértése és értékelése • csapatmunka

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	<p>A hallgató ismeri</p> <ul style="list-style-type: none"> - a bibliai fogalmak mai értelmezését, a fogalmak kialakulásának körülményeit, különös tekintettel az Újszövetségre, és azon belül a kulcsfogalmakra - a mindennapi nyelv és a bibliai kulcsfogalmak értelmezése közötti összefüggéseket - a kulcsfogalmak jelentésárnyalatát, értelmezési holdudvarát - a bibliai kulcsfogalmak értelmezéséhez szükséges hermeneutikai elveket
Képességek	<p>A hallgató képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérteni a bibliai fogalmak jelentőségét - megérteni a bibliai fogalmak többretegűségét - megérteni a bibliai fogalmak értelmezésének alapjait - továbbadni a bibliai fogalmak megértése után az üzenetet az iskolai vagy gyülekezeti vallásoktatás keretében
Felelősség és önállóság	<p>A hallgató képes önállóan</p> <ul style="list-style-type: none"> - önállóan dolgozni a szemináriumi munka során - rendszeresen értelmezni a bibliai kulcsfogalmak jelentéseit különböző szöveggörnyezetekben - megérteni a bibliai fogalmak mondanivalóját történeti háttérükben - átlátni az összefüggéseket más könyvekkel és nagyobb egységekkel

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A bibliai kulcsfogalmakkal kapcsolatos alapismeretek megszerzése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A bibliai szemantika keletkezésének, jellegzetességeinek, megismerése • A bibliai kulcsfogalmak megismerése • A jelentésárnyalatok tisztázása • A bibliai fogalmak értelmezési holdudvarának behatárolása • A görög és héber nyelv sajátos gondolkodásának felismerése • A bibliai nyelvek alapvető fogalmainak azonosítása • A téma tanulmányozásához kapcsolódó szakkifejezések és irodalomjegyzék megismerése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Általános bevezetés a szemantika kérdéskörébe	Előadás, kánontörténeti megközelítés	

2. A nyelvészet és a szemantika kezdetei a görög filozófusoknál. A sztoikusok.	Előadás, kánontörténeti megközelítés	
3. A nyelvek tipológiai meghatározása	Előadás, kánontörténeti megközelítés	
4. A héber írásmód sajátosságai	Előadás, kánontörténeti megközelítés	
5. A görög írásmód kialakulása	Előadás, kánontörténeti megközelítés	
6. A létről alkotott felfogás a görög filozófiában	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
7. A létről alkotott felfogás a héber nyelvben	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
8. A LOGOSZ és a DÁBÁR fogalmának összehasonlítása	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
9. Az idő szemlélete a görögöknél és a hébereknél	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
10. A tér szemlélete a görögöknél és a hébereknél	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
11. A héber és görög gondolkodás egysége	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	
12. Héber, illetve görög gondolkozási formák az Újszövetségben	Előadás, kérdve-kifejtő, rávezető	

Könyvészet

1. Barr, James: The Semantics of Biblical Language. Oxford University Press, 1961.
2. Boman, Thorleif: A héber és a görög gondolkodásmód egybevetése. Kálvin Kiadó, Budapest, 1998.
3. Dicționar de filozofie. Coordonare științifică: Octavian Chețan, Radu Sommer. Editura Politică, București, 1978.
4. Anyanyelvünk művelése. Összeállította: Gálffy Mózes és Murádin László. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1975.
5. Kelemen János: A nyelvfilozófia kérdései Descartes-től Rousseau-ig. Kossuth Könyvkiadó – Akadémiai Könyvkiadó, Bpest 1977.
6. Kovács Károly: Hellenizmus, Róma, zsidóság. Az újszövetség korának világa. Útitárs, Köln–Bécs, 1969.
7. Lészai Lehel: Discipleship in the Synoptics. Evangelische Verlagsanstalt GmgH, Leipzig, 2017.
8. Lészai Lehel: Tanítványi létforma. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2022.
9. Lészai Lehel (szerk.): A tudás ösvényén V. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2024.
10. Long, A. A.: Hellenisztikus filozófia. Fordította Steiger Kornél. Szerkesztette Ábrahám Zoltán. Osiris Kiadó, 1998.
11. Nyelvelméleti tanulmányok. Összeállította: Péntek János és Teiszler Pál. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1975.
12. Péntek János – Szabó Zoltán – Teiszler Pál: A nyelv világa. (Nyelvről, nyelvtudományról mindenkinek.) Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár 1972.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A görög betűsor	diákok előadása, kérdések megvitatása	
2. A héber betűsor	diákok előadása, kérdések megvitatása	
3. A görög szövegek olvasása	diákok előadása, kérdések megvitatása	
4. A héber szövegek olvasása	diákok előadása, kérdések megvitatása	
5. A létről alkotott felfogás – ószövetségi példák	diákok előadása, kérdések megvitatása	
6. A héber és görög gondolkodásmód összekapcsolódása – szemléltetés újszövetségi szövegekkel	diákok előadása, kérdések megvitatása	
7. A héber és görög gondolkodásmód összekapcsolódása – szemléltetés más kánonon kívüli szövegekkel	diákok előadása, kérdések megvitatása	
8. A hellenista zsidó gondolkodás – Alexandriai Philón	diákok előadása, kérdések megvitatása	
9. Az idő szemlélete a görögöknél és a hébereknél	diákok előadása, kérdések megvitatása	

10. A tér szemlélete a görögöknél és a hébereknél	diákok előadása, kérdések megvitatása	
11. A héber és görög gondolkodás önmagán belüli egysége	diákok előadása, kérdések megvitatása	
12. Héber, illetve görög gondolkozási formák az Újszövetségben	diákok előadása, kérdések megvitatása	
<p>Könyvészet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Barr, James: The Semantics of Biblical Language. Oxford University Press, 1961. 2. Boman, Thorleif: A héber és a görög gondolkodásmód egybevetése. Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. 3. Dicționar de filozofie. Coordonare științifică: Octavian Chețan, Radu Sommer. Editura Politică, București, 1978. 4. Anyanyelvünk művelése. Összeállította: Gálffy Mózes és Murádin László. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1975. 5. Kelemen János: A nyelvfilozófia kérdései Descartes-től Rousseau-ig. Kossuth Könyvkiadó – Akadémiai Könyvkiadó, Bpest 1977. 6. Kovács Károly: Hellenizmus, Róma, zsidóság. Az újszövetség korának világa. Útitárs, Köln-Bécs, 1969. 7. Lészai Lehel: Discipleship in the Synoptics. Evangelische Verlagsanstalt GmgH, Leipzig, 2017. 8. Lészai Lehel: Tanítványi létforma. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2022. 9. Lészai Lehel (szerk.): A tudás ösvényén V. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2024. 10. Long, A. A.: Hellenisztikus filozófia. Fordította Steiger Kornél. Szerkesztette Ábrahám Zoltán. Osiris Kiadó, 1998. 11. Nyelvelméleti tanulmányok. Összeállította: Péntek János és Teiszler Pál. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1975. 12. Péntek János – Szabó Zoltán – Teiszler Pál: A nyelv világa. (Nyelvről, nyelvtudományról mindenkinek.) Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár 1972. 		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma megegyezik a rangosabb egyetemeken oktatott bibliai szemantika tartalmával
- A tárgy keretében figyelembe vesszük a kortárs szemantikakutatás eredményeit.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az anyag alapos ismerete	Írásbeli vizsga	60 %
10.5 Szeminárium / Labor	Szem-i dolgozat kidolgozása	Helyesség, pontosság	20 %
	Szem-i dolgozat bemutatása	Szabatosság, könyvészet	20 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • A szemináriumi dolgozatnak minimum kilenc oldalasnak kell lennie a címlapon és felhasznált irodalmon kívül, önálló gondolatokkal, érveléssel alátámasztva. Akkor sikeres az írásbeli vizsga és a teszt, ha a diák eléri az 5-ös általánost. Vizsgán számon kérik három olvasott szakkönyv részletes ismerete a teljes anyag mellett. 			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

A fenntartható fejlődés általános ikonja

Kitöltés időpontja:
2025.04.21.

Előadás felelőse:

Dr. Lészai Lehel

Szeminárium felelőse:

Dr. Lészai Lehel

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.04.29.

Intézetigazgató:

Dr. Péter István